

Auteurs

Dr. Daan Andriessen

Dr. René Butter

Datum

18 mei 2013

Structuurnota

**Lectoraat Methodologie van
Praktijkgericht Onderzoek**

***Research Group Applied Research
Methodology***

Uitgebreide samenvatting

1 Missie en kennis- en beroepsdomein van het lectoraat

Sinds 10 jaar behoort het uitvoeren van praktijkgericht onderzoek tot de kerntaken van hogescholen. Praktijkgericht onderzoek is onderzoek dat voldoet aan wetenschappelijke maatstaven en tegelijkertijd een directe bijdrage levert aan de beroepspraktijk. Teneinde dit soort onderzoek als volwaardig onderzoek op de kaart te zetten is de aandacht in het hbo vooral uit gegaan naar de inhoudelijke kwaliteit van praktijkgericht onderzoek.

Het praktijkgerichte karakter is in de ontwikkeling van dit soort onderzoek nog onderbelicht gebleven, terwijl de praktijkgerichte eigenschappen grote consequenties hebben voor de methodologie, de didactiek en de kwaliteit van dit onderzoek. Zo benadrukken Tavecchio & Gerrebrands (2012) dat praktijkgericht onderzoek altijd te maken heeft met het dilemma van interne versus externe validiteit. "Immers, hoe sterker de onderzoekers populatie en behandeling of interventie begrenzen en inperken om de interne validiteit van de onderzoeksopzet te optimaliseren, hoe minder extern valide de resultaten zullen zijn" (p. 71-72).

Ook het dilemma tussen het voorstructureren van het onderzoek door het kiezen van concepten en variabelen versus het openlaten van perspectieven om de praktijk te laten spreken is prominent aanwezig in praktijkgericht onderzoek. Praktijkgericht onderzoek dient vragen te beantwoorden die "qualitate qua" ingebed zijn in specifieke beroepscontexten en/of communities of practice.

Het lectoraat zal zich dan ook toeleggen op het verder ontwikkelen van de methodologie van praktijkgericht onderzoek op een manier die in de eerste plaats recht doet aan het contextuele karakter van dit type onderzoek. Daarnaast beoogt praktijkgericht onderzoek om leerprocessen die lokale contexten overstijgen te faciliteren. Het lectoraat stelt zich dan ook ten doel om methoden van praktijkgericht onderzoek op te stellen, uit te werken en te verspreiden die onder behoud van het contextuele karakter optimale invullingen geven aan vraagstukken met betrekking tot interne en externe validiteit en mate van voorstructurering van het onderzoek.

1.1 Kennis- en beroepsdomein van het lectoraat

Het hogeschoolbrede lectoraat "Methodologie van Praktijkgericht onderzoek" zal onderzoek doen op het gebied van de methodologie en didactiek van praktijkgericht onderzoek. Het lectoraat is primair verankerd in drie kennisdomeinen: 1) de wetenschap van de methodologie van onderzoek, 2) de agogische wetenschappen en 3) de organisatiewetenschappen. Er zal gebruik worden gemaakt van kennis op het gebied van het ontwerpen en uitvoeren van onderzoek, hoe dat aan te leren aan (jong) volwassenen en hoe op dit terrein duurzame veranderingen in organisaties voor praktijkgericht onderzoek kunnen worden doorgevoerd. Aan deze drie terreinen zal ook kennis worden toegevoegd door het verrichten van praktijkgericht onderzoek.

Het beroepsdomein van het lectoraat is primair het hoger beroepsonderwijs in Nederland en vergelijkbare hoger onderwijsinstellingen in het buitenland (de Universities of Applied Science). Daarnaast is het onderzoek van het lectoraat relevant voor onderdelen van universiteiten en kennisinstellingen waar praktijkgericht onderzoek plaats vindt zoals TNO, de GGD, onderzoeksbureaus, derde geldstroominstututen en ministeries.

Onderwerp van onderzoek is de methodologie en didactiek van het praktijkgericht onderzoek dat plaats vindt op bachelor, master en PhD niveau. Daarbinnen richt het lectoraat zich primair op de volgende groepen:

- Lectoren verbonden aan lectoraten
- Kenniskringleden, docenten en andere onderzoekers verbonden aan lectoraten
- Docenten die lectoraatsonderzoek naar het onderwijs vertalen
- Docenten die bachelor, master en PhD onderzoekers begeleiden
- Praktijkonderzoekers bij andere kennisinstellingen

1.2 Relevantie van dit lectoraat voor de professionele praktijk

De professionele praktijk van het lectoraat betreft het praktijkgericht onderzoek binnen het bovengenoemde beroepsdomein. Door praktijkgericht onderzoek uit te voeren en tegelijkertijd het onderzoek van anderen direct te faciliteren levert dit lectoraat een bijdrage aan de verdere professionalisering van praktijkgericht onderzoek. In dit verband beoogt het lectoraat een klankbordfunctie te hebben voor docententeams en deze te faciliteren bij het overdragen van competenties op het vlak van praktijkgericht onderzoek.

1.3 Relevantie van dit lectoraat voor onderwijs en scholing

De professionele praktijk bestaat voor dit lectoraat in eerste instantie uit het onderwijs en de scholing op het gebied van praktijkgericht onderzoek. Het lectoraat zal door middel van het doen van wetenschappelijk onderzoek, het geven van advies aan faculteiten en het ontwikkelen van instrumenten het onderwijs in onderzoek helpen verbeteren. Primaire doelgroep is daarbij de Hogeschool Utrecht. Publicaties, instrumenten en dienstverlening zullen ook beschikbaar worden gesteld aan andere kennisinstellingen in Nederland en het buitenland.

1.4 Relevantie van dit lectoraat voor wetenschap en onderzoek

Onderzoek binnen het hbo was tot nu toe altijd inhoudelijk van aard. Er is dan ook weinig systematisch en domeinoverstijgend nagedacht over de implicaties van het specifieke praktijkgerichte karakter van praktijkgericht onderzoek voor methodologie en didactiek. Er zijn nog weinig vergelijkingen gemaakt tussen onderzoeksstromingen, -methodologieën, -methoden en -technieken op het punt van praktijkgerichtheid. Het onderzoek van het lectoraat naar de methodologie en didactiek van praktijkgericht onderzoek draagt bij aan de verdere ontwikkeling van methoden en technieken die praktijkgerichte onderzoekers helpen om te gaan met het dilemma tussen interne en externe validiteit en optimale keuzes te maken over de voor hun onderzoek gewenste mate van voorstructurering. Ook draagt het bij aan de verdere ontwikkeling van les- en begeleidingsmethoden om het onderzoekend vermogen te vergroten op bachelor, master en PhD niveau. Hierbij wil het lectoraat aan de ene kant aansluiten bij de verschillende uitwerkingen van het praktijkgerichte onderzoek op deze niveaus, maar tegelijkertijd bijdragen aan een eenduidige visie binnen de gehele praktijkgerichte onderzoekskolom in het hbo.

Voor dit onderzoek heeft het lectoraat een eigen onderzoeksprogramma met 5 onderzoeklijnen. Deze onderzoeklijnen worden geschraagd door twee pijlers. Ten eerste worden resultaten beschikbaar gesteld via eigen methodologische publicaties in wetenschappelijke en vakbladen en door ontwikkelde instrumenten beschikbaar te maken via het internet. Dit is de "Kennisstroom". Daarnaast draagt het lectoraat bij aan het onderzoek van derden door het geven van methodologische input en advies. Dit wordt zichtbaar door mee te schrijven met onderzoekers van faculteiten aan publicaties in wetenschappelijke en vakbladen en aan onderzoeksvoorstellen zoals SIA-Raak aanvragen (zie model paragraaf 1.7). Dit is de "Praktijkstroom".

1.5 Doelen lectoraat

Het doel van het lectoraat is bijdragen aan de kwaliteit van praktijkgericht onderzoek door het uitvoeren van onderzoek naar manieren om kwaliteit van onderzoek te verhogen. Meer concreet is het doel herkenbaar in de geformuleerde ambities van de HU:

- het expliciteren van de ontwerpmethodologie en het versterken van de identiteit van praktijkgericht onderzoek door nationale en internationale samenwerkingsverbanden
- onverminderd inspanningen leveren om de afstand tussen onderwijs en onderzoek te verkleinen, omdat er nog niet in alle faculteiten sprake is van een even goede verbinding tussen onderwijs en onderzoek
- het systematisch versterken van de externe legitimering van praktijkgericht onderzoek (vergroten impact, beter vermarkten e.d.)
- zich verder te ontwikkelen als Europese University of Applied Sciences met kwalitatief goed onderzoek en sterke valorisatie activiteiten, met meer externe financieringsmiddelen, waaronder Europese middelen te verwerven via het Consortium on Applied Research and Professional Education (CARPE)-samenwerkingsverband
- de scoringskansen van de HU onderzoeksvoorstellen voor o.a. RAAK verhogen door maatwerkondersteuning aan lectoraten en kenniscentra bij de methodologische kant en interne consistentie van onderzoeksvoorstellen door daar zelf direct en aan bij te dragen en door er een systeem van peer review op te organiseren.

1.6 Onderzoeklijnen (onderzoeksprogramma's) van het lectoraat

De centrale vraagstelling van het lectoraat luidt:

Op welke wijze kan de kwaliteit van praktijkgericht onderzoek verder worden verhoogd?

Daarbij worden de volgende definities en afbakeningen gehanteerd:

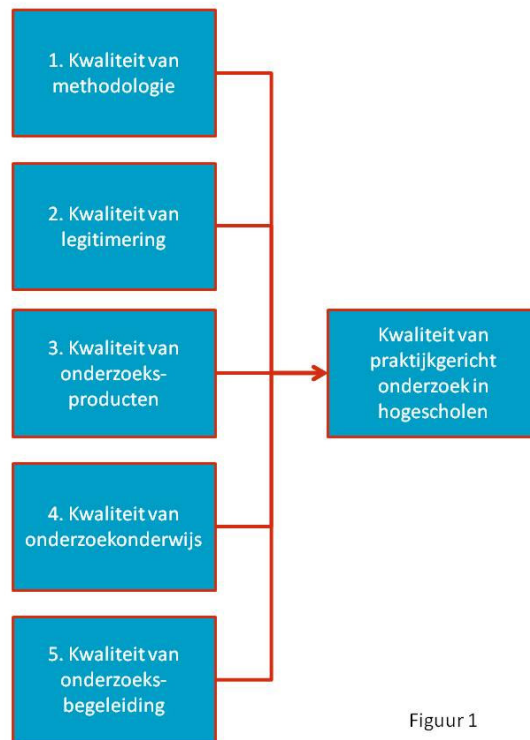
- Het lectoraat zal onderzoek verrichten naar wat verstaan moet worden onder kwaliteit, welke kwaliteitscriteria voor praktijkgericht onderzoek er in het hbo worden gehanteerd en welke zouden moeten worden gehanteerd, en wat het effect ervan is.
- Praktijkgericht onderzoek is onderzoek dat is geworteld in de beroepspraktijk en bijdraagt aan de verbetering en innovatie van die beroepspraktijk. Dit vindt plaats door het genereren van kennis en inzichten, maar ook door het leveren van toepasbare producten en ontwerpen en concrete oplossingen voor praktijkproblemen. Daarbij is het onderzoek doorgaans multi- en/of transdisciplinair van aard en ingebed in een scala van interne en externe organisatorische verbanden, met behoud van de wetenschappelijke betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek zelf. Het onderzoek kent een nauwe relatie met het onderwijs via de bijdrage aan de onderwijsactiviteiten, de professionalisering van docenten en curriculumvernieuwing. Doordat het onderzoek relevantie heeft voor, en een impact heeft op de beroepspraktijk, het onderwijs en de bredere samenleving vindt de verspreiding en publicatie van de kennisproducten via vele uiteenlopende kanalen plaats en aan diverse doelgroepen (HBA-raad 2008, p. 7).
- Het betreft onderzoek dat wordt verricht door bachelor en masterstudenten die studeren in het hbo, onderzoek dat wordt verricht door docenten in het kader van kenniskringen en/of promotieonderzoek en onderzoek door lectoren.
- 'Op welke wijze' slaat op aanpakken, methoden en technieken, lesmethoden, hulpmiddelen etc. om studenten en docenten te leren onderzoeken, docenten te leren onderzoek te begeleiden en beoordelen, en om praktijkgericht onderzoek uit te voeren.

Verondersteld wordt dat vijf factoren bijdragen aan de kwaliteit van praktijkgericht onderzoek in het hbo (zie figuur 1). Dit alles leidt tot de volgende 5 onderzoeklijnen die tezamen de kennisstroom van lectoraat vormen:

1. *Kwaliteit van methodologie*

Er bestaan zeer veel verschillende methoden om onderzoek te doen. In de sociale wetenschappen zijn er vele richtingen die regelmatig met elkaar de degens kruisen. Vaak gaat het daarbij om de vraag welke methoden leiden tot de grootste interne validiteit. Praktijkgericht onderzoek betekent meestal onderzoek doen in de praktijk. Daar zijn methoden die vanwege interne validiteit de voorkeur verdienen vaak niet precies uitvoerbaar zoals de tekstboeken verlangen. Praktijkgericht onderzoek is ook onderzoek voor de praktijk en dit vereist een grote externe validiteit, hetgeen op gespannen voet kan staan met een zo groot mogelijke interne validiteit.

Het lectoraat gaat onderzoek doen naar de methodologie van praktijkgericht onderzoek met als doel het portfolio aan methoden en technieken voor dit type onderzoek te verrijken. De volgende vragen worden daarbij beantwoord:

Figuur 1

- Welke methoden en technieken zijn dominant in het praktijkgericht onderzoek in het hbo en wat zijn hun paradigmatische uitgangspunten?
- Voldoen deze methoden en technieken voor het praktijkgerichte karakter van het onderzoek in het hbo en wat zijn daarbij de hiaten?
- Welke nieuwe of relatief onbekende methoden en technieken kunnen een waardevolle aanvulling zijn op het portfolio van methoden en technieken?

Voor de professionele praktijk van onderwijs en scholing leidt dit tot onderwijsmateriaal dat in het onderzoeksonderwijs kan worden gebruikt. Voor wetenschap en onderzoek zal dit uitmonden in een aantal wetenschappelijke en vakpublicaties

2. *Kwaliteit van externe legitimering*

Binnen het hbo vindt al meer dan 10 jaar onderzoek plaats maar nog steeds moet gewerkt worden aan de legitimering van dit onderzoek. Legitimering hangt samen met de kwaliteit van het onderzoek en van de onderzoeksproducten (zie onderzoekslijn 1 en 3).

Daarbij is het belangrijk in te spelen op de eisen die aan onderzoek worden gesteld door de formele, institutionele omgeving op nationaal en internationaal gebied. Dit gebeurt binnen Europa (bv in het kader van het Framework 7 programma) en binnen Nederland. In Nederland zijn hierbij de ontwikkelingen rond het SIA/RAAK programma relevant. Het onderbrengen van SIA/RAAK bij NWO zou gevolgen kunnen hebben voor de kwaliteitseisen die aan de methodologie van RAAK onderzoek worden gesteld. Ook de beweging die ZonMW maakt richting het hbo kan gevolgen hebben voor de eisen. Het lectoraat monitort deze ontwikkelingen en vertaalt de kwaliteitseisen die worden gesteld naar de methodologie van praktijkgericht onderzoek. Het lectoraat ondersteunt faculteiten bij het ontwikkelen van voorstellen die aan deze kwaliteitseisen worden gesteld.

In de derde plaats hangt legitimering samen met de inspanningen die het hbo zelf doet om de impact van onderzoek te vergroten en de valorisatie te bevorderen. Het lectoraat doet onderzoek naar methoden om dat te bereiken. De volgende vragen worden binnen deze onderzoekslijn beantwoord:

- Welke eisen worden in de omgeving gesteld aan praktijkgericht onderzoek?
- Wat betekent die voor de methodologie?
- Op welke wijze kan de methodologie van praktijkgericht onderzoek de impact en valorisatie van dit onderzoek bevorderen?

Voor de professionele praktijk van onderzoek leidt dit tot handreikingen en adviezen die door onderzoekers kunnen worden gebruikt. Deze zullen tevens uitmonden in een aantal wetenschappelijke en vakpublicaties

3. *Kwaliteit van onderzoeksproducten*

Leren onderzoeken gaat via de cyclus werken-beoordelen-verbeteren-verder werken. Om die cyclus te doorlopen moet de onderzoeker in spe weten wat er gedaan moet worden en waarom, hoe dat gedaan moet worden en wanneer dat goed gedaan is. Die laatste stap is de vraag naar kwaliteitscriteria voor onderzoeksproducten. Om die reden doet het lectoraat hier onderzoek naar.

Dit thema is op dit moment zeer actueel aangezien in het hbo onderwijs. Er in het hbo na de kritische evaluatie van het niveau van afgestudeerden bij Hogeschool Inholland grote onzekerheid is waar een afstudeerscriptie aan moet voldoen. Maar ook bij onderzoek van lectoraten, docenten en promovendi is meer duidelijkheid over kwaliteitscriteria voor praktijkgericht onderzoek nodig.

Het lectoraat gaat antwoord geven op de volgende vragen:

- Welke kwaliteitscriteria voor onderzoeksproducten worden in het hbo gebruikt?
- Wat zijn hun paradigmatische uitgangspunten?
- Wat is de kwaliteit van de gehanteerde kwaliteitscriteria?
- Is het wenselijk en mogelijk te komen tot gemeenschappelijke kwaliteitscriteria en zo ja hoe en hoe zouden die er uit zien?

Deze onderzoekslijn leidt tot een aantal vakpublicaties voor de professionele praktijk van onderwijs en onderzoek over kwaliteitscriteria en hun gebruik in onderzoeksonderwijs. Voor wetenschap en onderzoek leidt het tot een artikel over kwaliteitscriteria voor kwaliteitscriteria van onderzoek.

4. *Kwaliteit van onderzoeksonderwijs*

Het lectoraat gaat zich bezighouden met onderzoek, advies en ontwikkelwerk gericht op de bachelor en master leerlijnen voor onderzoeksvaardigheden. Het accent zal daarbij onder meer liggen bij de vraag welke doelstellingen met het onderwijs worden beoogd, bijvoorbeeld het ontwikkelen van een beroeps gerelateerde onderzoekende attitude of het aanleren van formele onderzoeksvaardigheden. Daarnaast wordt aandacht besteedt aan de wijze waarop deze doelen in de verschillende programma's worden uitgewerkt en hoe de studenten een en nader ervaren.

Daarbij beoogt het lectoraat ook om structureel aandacht te besteden aan de mate waarin het onderzoeksonderwijs aansluit bij de behoeften van lectoraten als het gaat om het inzetten van studenten in onderzoeksprogramma's. Specifiek aandachtspunt voor het lectoraat is daarbij het onderwerp "onderzoeksenthouiasme". Het lectoraat wil er graag door het ontwikkelen van motivatie verhogende tools aan bijdragen dat studenten het doen van praktijkgericht onderzoek meer ervaren als een spannende ontdekkingsreis en minder als een loodzwaar blok aan het been. Tenslotte wil het lectoraat het Siriusprogramma voor excellente studenten beter laten aansluiten op het lectoraatsonderzoek. Deelvragen in deze onderzoekslijn zijn:

- Op welke manier wordt de onderzoekslijn in het bachelor- en masteronderwijs vorm gegeven?
- Wat is de effectiviteit hier van, werkt daarin wel en niet en voor welke typen studenten?
- Op welke wijze zou de onderzoekslijn vormgegeven kunnen worden zodat studenten na vier jaar kunnen voldoen aan de gestelde kwaliteitscriteria?
- Hoe kunnen studenten meer worden geënthousiasmeerd voor praktijkgericht onderzoek?
- Hoe kan het onderzoeksonderwijsaanbod meer worden toegesneden op de behoeften van de individuele student?
- Welke assessmenttools kunnen hiervoor worden ontwikkeld. Hoe kan het onderzoeksonderwijs aanbod beter aansluiten bij de behoeften van lectoraten?

Voor de professionele praktijk van onderwijs en scholing zal dit zal uitmonden in een handreiking voor opleidingen. Voor wetenschap en onderzoek leidt dit tot een aantal vakpublicaties en een wetenschappelijk artikel.

5. *Kwaliteit van onderzoeksbegeleiding*

Deze onderzoekslijn richt zich op manieren op onderzoekers te begeleiden bij hun onderzoek. In toenemende mate wordt van docenten aan het hbo gevraagd studenten te begeleiden bij het doen van praktijkgericht onderzoek. Zeker in het laatste jaar van de opleiding wordt daarbij verwacht dat de student relatief zelfstandig onderzoek uitvoeren. De rol van onderzoeksbegeleider vereist specifieke kennis en vaardigheden. Dat geldt niet alleen voor docenten maar ook voor kenniskringleden en lectoren die bachelor, master of PhD studenten begeleiden. Het onderzoek van het lectoraat binnen deze onderzoekslijn gaat antwoord geven op de volgende vragen:

- Hoe ervaren docenten hun rol als begeleider van studentonderzoek en wat ervaren zij daarbij als knelpunten?
- Wat zijn daarbij de huidige en de benodigde competenties?
- Welke hulpmiddelen worden daarbij gebruikt?
- Welke hulpmiddelen kunnen de helpen de kwaliteit van onderzoeksbegeleiding te verhogen?
- Kunnen hiervoor specifieke assessment tools worden ontwikkeld?
- Op welke wijze kunnen docenten en lectoren worden geschoold in onderzoeksbegeleiding?

Binnen deze onderzoekslijn zal specifieke aandacht worden besteed aan begeleiding van promovendi. Het hbo moet de komende jaren nadere invulling geven aan haar onderzoeksfunctie. Hiervoor is het belangrijk dat het aantal gepromoveerde docenten toeneemt. Het doen van zelfstandig promotie onderzoek is in het algemeen een grote uitdaging. Het gaat immers om een significant en substantieel stuk baanbrekend werk, waarbij hypothesen moeten worden opgesteld en onderzocht en sleutelideeën moeten worden ontwikkeld. Daarnaast vormt het een bewijs van zelfstandige onderzoeks- en schrijfvaardigheden. Ook voor universitaire promovendi gaat het om een zware taak. Bij hbo promovendi is er daar bovenop nog sprake van extra complexiteit verhogende factoren: Ten eerste is er bij hbo promoties ook sprake van een promotor uit de universitaire wereld wat in bijna alle gevallen de afstand tussen promotor en promovendus verhoogt. Daarnaast is het praktijkgerichte onderzoek van de hbo promovendus meestal minder goed ingebed in de lopende onderzoeklijnen van de promotor. De rol van buitenpromovendus brengt voor de hbo promovendus ook met zich

mee dat hij minder ingebed is bestaande begeleidingsstructuren en minder ondersteund wordt. Het lectoraat stelt zichzelf ten doel om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van deze situatie aan de hand van de volgende vragen:

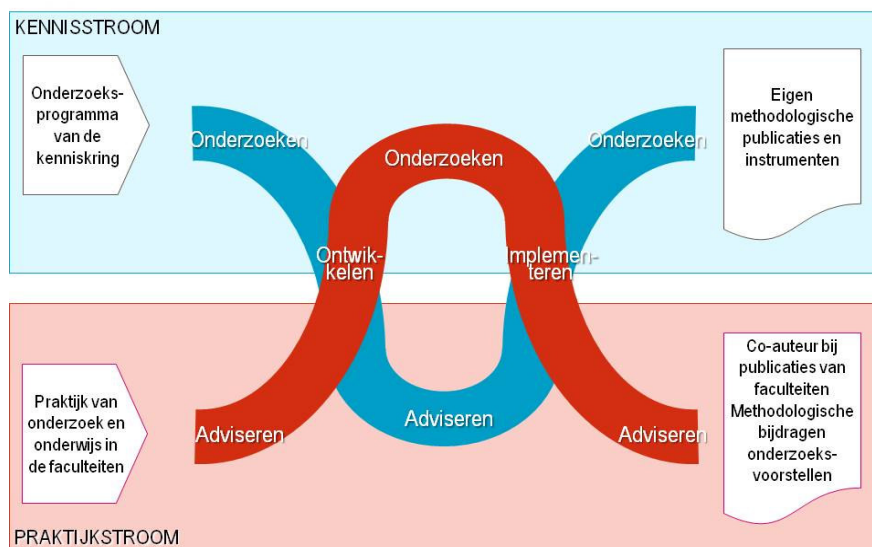
- Wat is het rendement van promotieonderzoek in het hbo?
- Welke bijdrage levert het aan praktijkgericht onderzoek?
- Hoe ervaren huidige en potentiële promovendi in het hbo het promotietraject en welke knelpunten komen ze daarin tegen?
- Op welke wijze kunnen potentiële promovendi worden geworven en begeleid?
- Welke assessment tools zijn hiervoor beschikbaar c.q. kunnen worden ontwikkeld?
- Hoe kan de begeleiding van promovendi verder worden verbeterd?
- Op welke wijze kunnen hoogleraren worden geworven voor praktijkgerichte promotietrajecten?
- Op welke wijze kan het in promotie onderzoek in het hbo (inclusief de rol van de veelal externe promotoren) beter worden ingebed in de lopende onderzoeks- en onderwijslijnen
- Kan op termijn gedacht worden aan aparte promotietrajecten specifiek toegesneden op het hbo

Voor de professionele praktijk onderwijs en scholing zal dit uitmonden in een Handboek Coachen van Onderzoekers, twee leergangen Coachen van Onderzoekers, een voor docenten en een voor kenniskringleden en lectoren, en een leergang "Promoveren in het hbo". Voor wetenschap en onderzoek zal een aantal wetenschappelijke en vakpublicaties worden geschreven.

1.7 Onderzoeksmethodologie

Bij de start van het lectoraat zijn de primaire "objecten" van het onderzoek van het lectoraat de studenten, docenten, onderzoekers en het onderwijs van de faculteiten van de HU. Het lectoraat doet onderzoek tijdens het verlenen van diensten aan de faculteiten van de HU op het gebied van het verhogen van de kwaliteit van onderzoek. De drie kernactiviteiten van het lectoraat zijn:

- Onderzoeken
- Ontwikkelen
- Adviseren (inclusief collegiaal coachen en implementeren).

Figuur 2: werken in kennis- en praktijkstroom

Daarbij wordt simultaan gewerkt in een kennisstroom en een praktijkstroom (zie figuur 2). In de kennisstroom (waarin de eigen research leidend is) werkt het lectoraat aan haar onderzoeksprogramma. Dit leidt veelal tot de ontwikkeling van instrumenten, aanpakken, methoden en technieken die worden getest in faculteiten door daar over te adviseren en ze te implementeren. De gegevens die dat oplevert worden onderzocht en dit leidt

tot onderzoeksresultaten en instrumenten die worden gepubliceerd in eigen publicaties in wetenschappelijke bladen, vakbladen en boeken.

In de praktijkstroom (waarin practice leidend is) werkt het lectoraat samen met docenten, lectoren en beleidsmedewerkers binnen faculteiten aan initiatieven om de methodologie en didactiek van praktijkgericht onderzoek te verbeteren. Faculteiten worden geadviseerd. Bestaande kennis en ervaringen van docenten en lectoren worden uitgewisseld en geëxpliciteerd. Nieuwe aanpakken en instrumenten worden gezamenlijk ontwikkeld en geïmplementeerd. De ervaring die in deze projecten in de praktijkstroom wordt opgedaan wordt in de kennisstroom via onderzoek omgezet in kennis over welke methoden en instrumenten werken onder welke omstandigheden, hetgeen bijdraagt aan de methodologische publicaties van het lectoraat. Figuur 2 laat zien dat de onderzoeksstroom en de praktijkstroom elkaar kruisbestuiven. Een concreet voorbeeld daarvan is de bovenbeschreven onderzoekslijn "kwaliteit van externe legitimering". Hierin leidt het onderzoekswerk van het lectoraat rechtstreeks tot methodologische advisering aan andere lectoraten die kan leiden tot co-auteurschap bij publicaties en bijdragen aan subsidieaanvragen voor bijvoorbeeld Raak/NWO. Andersom leidt die advisering mogelijk tot nieuwe inzichten die in een generieke vakpublicatie kan worden vastgelegd.

2 Aanleiding voor de aanvraag, plaats in het kenniscentrum

2.1 Initiatiefnemer aanvraag en externe legitimatie

In de Prestatieafspraken HU, mei 2012, heeft de HU o.a. als ambities geformuleerd dat 'qua onderzoeksbenadering en gehanteerde onderzoeksmethoden de kenniscentra een duidelijker profiel moeten krijgen. In dit kader gaat gewerkt worden aan *het expliciteren van de ontwerpmethodologie en het versterken van de identiteit van dit type onderzoek door nationale en internationale samenwerkingsverbanden*. Tevens blijven de inspanningen op het verkleinen van de afstand tussen onderwijs en onderzoek onverminderd doorgaan, omdat er nog niet in alle faculteiten sprake is van een *even goede verbinding tussen ons onderwijs en onderzoek*.

De Reviewcommissie constateert in haar advies, september 2012, dat met betrekking tot onderzoek en valorisatie de HU de ambitie heeft *zich verder te ontwikkelen als Europese University of Applied Sciences met kwalitatief goed onderzoek en sterke valorisatie activiteiten*. Het prestatievoorstel is gebaseerd op een sterke-zwakke-analyse waarbij de HU de sterke punten wil uitbouwen en de zwakken wil verbeteren. Daarbij wil zij *meer externe financieringsmiddelen, waaronder Europese middelen*, verwerven via het Consortium on Applied Research and Professional Education (CARPE)-samenwerkingsverband.

In de Ring van Utrechtse Lectoren, februari 2012, is de onderzoeksprofilering HU aan de orde geweest in het kader van de Prestatieafspraken en het Hoofdlijnenakkoord OC&W. De RAAK-PRO projecten van de HU scoren negatief. Met de lectoren is in de Ring van gedachten gewisseld over de wijze waarop deze negatieve score verbeterd kan worden. Op de criteria vraagarticulatie en onderzoeksplan (2 van de 7 criteria) beoordeelt de commissie alle HU plannen uit de laatste PRO ronde negatief. Op het criterium netwerkvorming scoren alle plannen positief, op de overige criteria scoren de plannen net onvoldoende. RAAK gaat naar NWO en alle regelingen zullen een meer RAAK-PRO-achtig karakter krijgen. Dit zal naar verwachting met zich meebrengen dat er hogere eisen worden gesteld aan de wetenschappelijke kwaliteit van het in het hbo verrichte onderzoek. De lectoren geven dan ook het advies om voor RAAK-PRO de interne review zwaarder aan te zetten en stellen voor een intern panel te vormen om vooral naar de *methodologische kant en interne consistentie van onderzoeksvoorstellen* te kijken en daar een systeem van peer review op te organiseren.

Initiatiefnemer van het lectoraat is het College van Bestuur van de Hogeschool Utrecht. Nu breekt de fase aan van kwaliteitsverhoging van het uitgroeien naar volwaardige Universities of Applied Science. De kwaliteit van het onderzoek dat wordt uitgevoerd door lectoren, promovendi, kenniskringleden, docenten en studenten kan verder omhoog. De methodologie van praktijkgericht onderzoek kan verder worden ontwikkeld zodat het als volwaardig onderzoek in de kennisinfrastructuur kan worden gepositioneerd.

Het lectoraat Methodologie van Praktijkgericht Onderzoek kan binnen de HU en daar buiten, een impuls geven aan de verdere professionalisering en positionering van het praktijkgericht onderzoek van het hbo. Dit geldt niet alleen voor Nederland maar ook internationaal, in het kader van het Consortium on Applied Research and Professional Education (CARPE).

2.2 Samenwerking met lectoraten in andere kenniscentra van de HU

Dit hogeschoolbrede lectoraat wordt organisatorisch ondergebracht bij de Faculteit Economie en Management, gesitueerd buiten het facultair Kenniscentrum en onder directe verantwoordelijkheid van de faculteitsdirecteur van de FEM.

Dit lectoraat is een HU-breed lectoraat dat samenwerkt met alle kenniscentra van de HU: de lectoren, promovendi, leden kenniskringen en andere docenten. De rol van lectoren is van cruciaal belang voor de verhoging van de kwaliteit van praktijkgericht onderzoek en voor het genereren van externe middelen d.m.v. hoogwaardige onderzoeksvoorstellen. Samenwerking van het lectoraat Methodologie van Praktijkgericht Onderzoek met alle faculteiten (faculteitsdirecteuren, instituutdirecteuren, kenniscentra) is voorwaardelijk om de onderzoeksambities van de HU te bereiken: focus en massa.

In de kenniskring van dit lectoraat zal uit iedere faculteit een docent plaatsnemen, als promovendus of als docent-onderzoeker.

2.3 Regionale verankering

De verankering van het lectoraat ligt enerzijds in de Hogeschool Utrecht en bij het praktijkgerichte onderzoek dat daar plaats vindt. Producten van het lectoraat zijn relevant voor alle hogescholen in Nederland en alle kennisinstellingen in de wereld die zich met praktijkgericht onderzoek bezig houden.

2.4 Kennisvalorisatie

Door de continue kruisbestuiving tussen de "Praktijkstroom" en de "Kennisstroom" die inherent is aan de visie van het lectoraat is kennisvalorisatie geen op zichzelf staand vraagstuk, maar vormt het een integraal en onlosmakelijk onderdeel van alle activiteiten van het lectoraat. De volgende specifieke elementen kunnen daarbij worden benoemd. Het onderzoek van het lectoraat wordt op een aantal manieren naar de praktijk gevaloriseerd. De belangrijkste manier vindt plaats tijdens de uitvoering van het onderzoek. Veel onderzoek zal plaatsvinden tijdens het verlenen van diensten aan de faculteiten van de HU op het gebied van het verhogen van de kwaliteit van onderzoek. Kennis wordt samen met docenten en onderzoekers uit de faculteiten ontwikkeld. Het lectoraat fungeert hierbij als een klankbord voor docententeams. Voor docenten van de HU wordt een EHBO website ingericht voor Eerste Hulp Bij Onderzoeksbegeleiding. Er worden review sessies georganiseerd waarin docenten onder begeleiding werk van studenten reviewen aan de hand van criteria. Daarnaast worden instrumenten ontwikkeld die behulpzaam zijn bij het uitvoeren en begeleiden van praktijkgericht onderzoek. Deze worden binnen en buiten de HU beschikbaar gesteld via een website. Er wordt een leergang Coachen van onderzoekers en een leergang Promoveren in het hbo ontwikkeld die open zal staan voor respectievelijk onderzoeksbegeleiders en promovendi van binnen en buiten de HU. Faculteiten worden begeleid bij het opzetten van hun eigen helpdesk voor studenten op het gebied van onderzoek. Lectoraten worden ondersteund bij het methodologisch aanscherpen van hun projectvoorstellen en publicaties. Tot slot wordt er gepubliceerd in vakbladen en wetenschappelijke tijdschriften over het onderzoek en de ontwikkelde instrumenten.

2.5 Samenwerking met lectoraten in andere kenniscentra van de HU

Het lectoraat is een hogeschoolbreed lectoraat. Het doel is samen te werken met alle lectoraten die belangstelling hebben voor de methodologie en didactiek van praktijkgericht onderzoek. Er wordt samengewerkt met alle faculteiten en uit iedere faculteit wordt een docent aangetrokken als kenniskringlid in het lectoraat.

3 Inbedding van het lectoraat in de regionale, nationale en internationale kennisinfrastructuur

3.1 Relatie met instellingen van hoger onderwijs en onderzoek

Er zal worden samengewerkt met andere hogescholen in Nederland. Er worden contacten gelegd met hogescholen in Vlaanderen. Er zijn contacten met universiteiten met belangstelling voor methodologie en didactiek van praktijkgericht onderzoek waaronder de UU (Centrum voor Onderwijs en Leren), de EUR (vakgroep Onderzoeksmethoden en Arbeids- en Organisatie Psychologie) en de TuE. Internationale contacten kunnen worden opgebouwd door lidmaatschap van het Nederlands-Vlaamse Netwerk voor Wervings- en Selectieonderzoek en actieve participatie in CARPE. Tevens kan gebruik gemaakt worden van goede contacten met de Katholieke Universiteit Leuven. Er is een nauwe samenwerking met de Design Science Research Group van prof dr. Joan van Aken.

3.2 Relatie met bedrijven en instellingen in binnen- en buitenland

Zie 3.1. Daarnaast worden contacten gelegd met kennisinstellingen die praktijkgericht onderzoek uitvoeren zoals TNO, GGD ministeries en andere Europese Universities of Applied Science.

3.3 Externe contacten van het kenniscentrum en toevoegingen door dit lectoraat

De externe contacten van alle kenniscentra van de HU zijn aan de orde.

4 Indicatoren kwaliteit

Het lectoraat gaat vier verschillende typen output opleveren:

* In het domein van de Professionele praktijk

1. Nationale vakpublicaties voor het hbo op het gebied van de methodologie en didactiek van praktijkgericht onderzoek
2. Methoden en (assessment)instrumenten die gebruikt kunnen worden bij het begeleiden of uitvoeren van praktijkgericht onderzoek en daaraan gekoppelde wetenschappelijke publicaties (nationaal en internationaal).

* In het domein Onderwijs en scholing

3. Ondersteuning aan de faculteiten op het gebied van de methodologie en didactiek van praktijkgericht onderzoek op het vlak van het onderzoeksvaardighedencurriculum, het vergroten van de onderzoekscompetenties van docenten, en het methodologisch aanscherpen van onderzoeksvorstellen.

* In het domein Wetenschap/onderzoek

4. Wetenschappelijke publicaties (nationaal en internationaal) op het gebied van de methodologie en didactiek van praktijkgericht onderzoek.

Prestatie-indicatoren:

Aantal publicaties van het overeengekomen type, impactfactoren, verspreidingscijfers van methodieken, oplagecijfers van leermaterialen, aantallen en percentages van deelnemende docenten en studenten, aantal krantenartikelen, aantal keer opgetreden in de media, bedrag aan binnengehaalde fondsen.	<ul style="list-style-type: none">• Lezingthema's: 8• Vakbladartikelen: 9• Wetenschappelijke artikelen: 6• Producten (tools, methodieken etc.): 10• Binnengehaalde fondsen:...
Tevredenheidscijfers van docenten, studenten, opleidingsmanagement en participanten werkveld.	<ul style="list-style-type: none">• Gemiddeld een 8
Beoordelingen van stakeholders uit het interne en externe werkveld die desgewenst deelnemen aan het evaluatieforum.	<ul style="list-style-type: none">• Positief oordeel Raad van Advies
Naast de bovenstaande klassieke indicatoren zal ook gebruik worden gemaakt van analysetools voor internetverkeer.	<ul style="list-style-type: none">• 50 views per maand op onze internetsite

5 Omvang en taken van het lectoraat

5.1 Gewenste omvang van het lectoraat

Het lectoraat heeft een onderzoeksomvang van 1,0 fte. Het onderzoek zal verricht worden door een functioneel lector met een 0,8 fte aanstellingsomvang en een persoonsgebonden lector met een aanstellingsomvang van 0,4 fte., een kenniskring van 6 personen, waaronder 2 promovendi, elk voor 0,4 fte. aanstelling. Alle faculteiten hebben een vertegenwoordigend docent in de kenniskring, om daarmee het verspreidingsgebied en het draagvlak te garanderen. Er zullen docenten en studenten uit alle faculteiten bij het lectoraat worden betrokken. Het onderzoeksdomein van dit lectoraat bestrijkt de hele HU en is daarmee het enige hogeschoolbrede lectoraat van de HU.

5.2 Gewenste omvang van de kenniskring

Iedere faculteit werft een docent voor 0,4 fte aanstellingsomvang voor de kenniskring van dit lectoraat. Samen 2,4 lectoraat.

5.3 Het gewenste type lectoren en aanstellingsomvang

De functioneel lector en de persoonsgebonden lector zijn beide gepromoveerd, hebben praktijkervaring in het domein Methodologie van Praktijkgericht Onderzoek en hebben bij voorkeur ervaring in het hoger beroepsonderwijs. Zij beschikken elk over een nationaal en internationaal netwerk van relevante contacten.

5.4 Taken van de lector en de leden van de kenniskring

Zie bijlage 1: tabel met het globale werkplan van de lectoren en de kenniskring voor de looptijd van vier jaar.

Bijlage 1: Taken van de lector en de leden van de kenniskring

De volgende tabel geeft het globale werkplan van de lectoren en de kenniskring voor de looptijd van vier jaar.

	Algemeen	Kwaliteit van methodologie	Kwaliteit van externe legitimering	Kwaliteit van onderzoeksproducten	Kwaliteit van onderzoekonderwijs	Kwaliteit van onderzoeksbegeleiding
Jaar 1	<ul style="list-style-type: none"> • Instellen Raad van Advies • Werven kenniskring • Jaarplan jaar 1 • Introductie lectoraat bij faculteiten en kenniscentra • Opzetten EHBO • Openbare les • Vaststellen mogelijkheden internationale samenwerking • Jaarverslag jaar 1 	<ul style="list-style-type: none"> • Start onderzoek methoden en technieken in het praktijkgericht onderzoek in het hbo • Artikel in vakblad over dilemma's in praktijkgericht onderzoek • Eventueel start promotieonderzoek 	<ul style="list-style-type: none"> • In kaart brengen welke eisen in de omgeving gesteld worden aan de kwaliteit van praktijkgericht onderzoek • Vertalen naar methodologie • Lezing 	<ul style="list-style-type: none"> • Schrijven positionpaper kwaliteitscriteria • Onderzoek kwaliteit van kwaliteitscriteria opleidingen HU • Advisering selectie van opleidingen over kwaliteitscriteria • Diverse lezingen 	<ul style="list-style-type: none"> • Opzetten van basale infrastructuur op verschillende faculteiten (via kenniskring) • Workshops over methoden van praktijkgericht onderzoek op faculteiten • Artikel in vakblad 	<ul style="list-style-type: none"> • Opzetten leergang Coachen van Onderzoekers voor docenten • Opzetten leergang Coachen van Onderzoekers voor lectoren • Ontwikkelen leergang promoteren als praktijkgericht onderzoeker • Artikel in vakblad over de leergang • Start onderzoek naar onderzoeksbegeleiding door docenten HU • Eventueel start promotieonderzoek
Jaar 2	<ul style="list-style-type: none"> • Jaarplan jaar 2 • Evaluatiegesprek RvA • Jaarverslag jaar 2 • Mid-term review • Implementatie verbeteringsvoorstellen Mid-term review 	<ul style="list-style-type: none"> • Continuering onderzoek methoden en technieken in het praktijkgericht onderzoek in het hbo • Lezing 	<ul style="list-style-type: none"> • Monitoren omgeving • Onderzoek doen naar de relatie tussen onderzoeksmethoden en valorisatie • Artikel vakblad 	<ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek kwaliteit van kwaliteitscriteria selectie van opleidingen hbo • Artikel in vakblad • Diverse lezingen • Handreiking voor HU opleidingen 	<ul style="list-style-type: none"> • Best practices in kaart brengen • Ontwikkelen tool voor onderzoeksenthusiasme • Concretiseren van infrastructuur bijvoorbeeld door opzetten onderzoekspoli voor studenten (via kenniskring) • Lezing 	<ul style="list-style-type: none"> • Verbreding onderzoek naar onderzoeksbegeleiding door docenten • Inventariseren ervaringen promotie onderzoek op faculteiten • Schrijven handboek Coachen van onderzoekers • Artikel in vakblad • Lezing
Jaar 3	<ul style="list-style-type: none"> • Jaarplan jaar 3 • Evaluatiegesprek RvA • Sci-Quest evaluatie • Jaarverslag jaar 3 	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen en testen aanvullende methoden praktijkgericht onderzoek • Lezing 	<ul style="list-style-type: none"> • Monitoren omgeving • Onderzoek doen naar de relatie tussen onderzoeksmethoden en valorisatie Artikel in vaktijdschrift 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanvullend onderzoek kwaliteit van kwaliteitscriteria selectie van opleidingen hbo en binnen CARPE • Mogelijk ontwikkeling standaard • Diverse lezingen 	<ul style="list-style-type: none"> • Als bij jaar 2 • Onderzoeksenthusiasme sessies voor studenten (primair via kenniskring met actieve bijdrage lectoren) • Artikel in vaktijdschrift • lezing 	<ul style="list-style-type: none"> • Verbreding naar CARPE van onderzoek naar onderzoeksbegeleiding door docenten • Verder verfijnen van selectie en begeleidingsstructuren voor promovendi • Lezing
Jaar 4	<ul style="list-style-type: none"> • Jaarplan jaar 4 • Implementatie verbeteringsvoorstellen Sci-Quest evaluatie • Evaluatiegesprek • Sci-Quest evaluatie • Jaarverslag jaar 4 • Finale review; beoordeling vervolgmogelijkheden 	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen en testen aanvullende methoden praktijkgericht onderzoek • Artikel in wetenschappelijk blad • Lezing 	<ul style="list-style-type: none"> • Lezing • Artikel in wetenschappelijk tijdschrift 	<ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek gebruik van kwaliteitscriteria in onderzoekslijn bij selectie van opleidingen • Artikel in vakblad • Diverse lezingen 	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen van assessment tool om onderzoeksmotivatie van studenten te meten • Artikel in wetenschappelijk tijdschrift 	<ul style="list-style-type: none"> • Assessment instrumentarium ontwikkelen/uitbreiden voor praktijkgericht promotieonderzoek • 2 artikelen in wetenschappelijk blad • Lezing